

## NORDLAND SENTRALSYKEHUS

Den 14. september er det stortingsvalg, altså om knapt 4 måneder. Da skal det norske folk si i fra om de vil ha en Høyreregjering eller en Arbeiderpartiregjering. Knapt noe land har maktet å fordele velstanden så jevnt som i vårt land. Mange er glad for dette, noen mener at vi skulle ha gått forttere fram. Andre igjen mener at utjevningen har gått for langt.

Arbeiderpartiet vil stå vakt om vår velferdsstat.

2.

Verdensøkonomien er i ulage. Den truer vår sosiale trygghet. Norge har unngått ledighet i stor skala. Det skyldes at Arbeiderpartiets regjeringer har satt arbeid for alle som sitt fremste mål. Når tidene blir vanskeligere, trenger vi enda mer en regjering som er handlekraftig, som viser ansvar for hele fellesskapet - Vi trenger mer samfunnssolidaritet og mindre press fra de sterke gruppene.

Arbeiderpartiregjeringen kan legge fram et sterkt politisk regnskap. 70-åra ble et av de største reformtiår i vår historie. Vi fikk den raskeste økonomiske vekst som er registrert i noe tiår! Både fellesforbruk og privatforbruket steg sterkt. Det ble skapt en kvart

million nye arbeidsplasser - Vi fikk en mer rettferdig fordeling, sosialt og geografisk. Vi fikk et gjennombrudd for likestilling mellom kvinner og menn, sterk innsats for familiene og barna. Kvinnene fikk selv det ansvaret å treffe avgjørelsen i den nye abortloven. Men vi står overfor store utfordringer i de år som nå ligger foran oss. Jeg sa at verdensøkonomien er i ulage.

En sterk økonomisk vekst, som varte i tre tiår, er brutt. Veksten i industrilandene er nå halvert. Inflasjonen er tredobblt. I flere land dreier debatten seg om hvor stor nedgang folk må tåle i årene som kommer. Og om hvilke sosiale goder som skal bygges ned eller avskaffes.

## 4.

Vi har det bra i Norge. Men den internasjonale økonomi har avgjørende betydning for vår situasjon og våre muligheter. Også vi må regne med reduisert vekst i vår produksjon og i vårt forbruk i årene som kommer.

Viktige næringer vil få vansker. Vi må føre en politikk for å sikre konkurranseevnen og for å styrke vekstevnen i norsk økonomi. Og likevel må vi regne med en vekst som betyr bortimot en halvering av den produksjonsøkning vi har vært vant med. Det gjelder selv om vi regner med oljen.

Vi vil ikke godta en politikk som skaper massearbeidsledighet. Det stiller vår generasjon overfor en utfordring

5.  
den ikke tidligere har møtt. Vi skal leve opp til parolen: "Arbeid for alle".

Det får vi ikke gratis. En slik politikk vil kreve moderasjon i våre krav på andre områder. Vi kan ikke både få en sterk økning i vårt forbruk og samtidig trygge arbeidsplassene i årene framover.

1980-årene vil stille større krav både til samhold og til evnen til å treffe beslutninger i fellesskap.

Helse- og sosialpolitikken har i den siste tida blitt et stadig mer aktuelt tema. Det ser jeg som et positivt tegn. Vi vil i årene som kommer få trangere økonomiske rammer for handlefrihet og da er det viktig å stå vakt om grunnleggende helse- og sosialpolitiske prinsipper.

6.

Samtidig må vi være villige til å se kritisk på mange av de sosiale- og helsemessige ordninger vi har vennet oss til, men som kanskje ikke gir de beste løsninger på fremtidige oppgaver.

Særlig gjennom de snere 10-år har helsetjenesten gjennomgått en enorm utvikling.

Hvis man skal forsøke å se framover er det enkelte forhold som vi vet vil prege også helsetjenesten. Vi må regne med strammere økonomiske rammer, dels fordi samfunnsressursene ikke tillater så stor vekst som i de gyldne 1960-70 årene, og dels fordi det kan vise seg å være vel så god helsepolitikk å dempe helseutgiftene

for å kunne finansiere tiltak utenfor helsetjensten, som f.eks. viktige forebyggende tiltak når det gjelder helse- og levevilkår. Det vil ventelig også fortsatt skje forandringer i helseproblemene. Kroniske sykdommer og sykdommer som skyldes miljø og livsstil blir antakelig de viktigste helseproblemer. Livsstilsykdommene må angripes på en annen måte enn tidligere tiders smittsomme sykdommer.

Et godt behandlingsapparat alene er ikke nok til å møte de problemene vi står foran. Helsetilstanden er avhengig av flere faktorer: Samfunnsforhold i vid forstand, det

8.

daglige miljø f.eks. arbeidsmiljøet, og livsstilen til den enkelte. Det er ikke ulik tilgang på legehjelp, som gjør at dødeligheten av hjerte/karsykdommer blant fagarbeidere i aldersgruppen 40-49 er dobbelt så stor som hos funksjonærer i samme aldersgruppe - noe den såkalte Oslo-undersøkelsen synes å vise. En god helsepolitikk retter seg derfor minst like mye mot årsaksforhold som mot behandling av allerede opståtte sykdommer og problemer.

Med en slik betraktningssmåte er framtidens folkehelse ikke bare - ja, kanskje ikke engang mest - et fagmedisinsk spørsmål. Framtidens helsetilstand blir i aller høyeste grad bestemt av generelle politiske avgjørelser: Arbeids-

markedspolitikk, boligpolitikk, distriktspolitikk. Det er i slike spørsmål vi i realiteten avgjør framtidens helseproblemer. Det er begrenset hva helsetjenesten kan gjøre for å redusere dagens helseproblem.

Vi må arbeide for et menneskelig miljø som forebygger sykdom. Vi må være opptatt av det sosiale og fysiske miljøet, forurensing, bomiljø, trafikksystemet osv. og av å få den enkelte til å ta bedre vare på sin egen helse.

Oppgaver i det forebyggende arbeidet er å finne balansen mellom den enkeltes ansvar for sin egen helse, og samfunnets ansvar for helsetjenesten og samfunnsmiljøet.

10.

Hver enkelt avgjør gjennom sine levevaner i stor grad sin egen helse. På den andre siden blir livsstilen bestemt av det samfunn og de ressurser som omgir en.

Samtidig øker stadig den medisinske viten og det skjer raske framskritt på en rekke områder. Det er nødvendig å legge om kursen i retning av 1980-årenes helsepolitiske mål:

Prioritering av primærhelsetjenesten, eldreomsorgen, det forebyggende arbeid, psykiatrien, helsevernet for psykisk utviklingshemmede og omsorgen for funksjonshemmede.

11.

Vi har derfor påbegynt arbeidet med en nasjonal helseplan. Der vil det bli utarbeidet mer konkrete aksjonsplaner for hvordan vi skal få bygget ut de svake områdene av helsetjenesten innenfor de økonomiske rammene som vil stå til rådighet. Planen skal være en rettesnor for utbyggingen av den framtidige helsetjenesten, en perspektivplan som peker ut kursen helt fram til år 2000.

Samtidig er det tatt sikte på en endring av ansvars- og finansieringsforholdene for viktige deler av helsetjenesten. Et desentralisert kommunalt ansvar for distriktshelsetjenesten vil gjøre det mulig å tilpasse tjenestene til de lokale forhold.

12.

Det lovutkast som er lagt fram om helsetjenesten i kommunene, vil være et viktig redskap for å oppnå en slik desentralisert helsetjeneste. Det legges opp et mer målrettet og samordnet arbeid for å styrke helsetjenesten i lokalsamfunnet.

Det har lenge vært et problem og en svakhet at ingen offentlig instans har hatt det samlede praktiske ansvar for primærhelsetjenesten. Noen tiltak har vært et statlig ansvar, andre et fylkeskommunalt og andre igjen har vært kommunale oppgaver, mens mye av legetjenesten, fysioterapi og også apotekene har vært drevet på privat basis.

Dette problem har vi nå forsøkt å løse ved å legge det fulle ansvaret for primærhelsetjenesten til kommunene - en løsning det har vært bred enighet om. Vi har lagt vekt på at det må være nær kontakt mellom befolkning og hjelpeapparat på den ene siden og politiske og administrative styringsorgan på den andre siden.

Vi ønsker å legge forholdene til rette slik at distrikts-helsetjenesten kan fungere som et samordnet hele, og som en førstelinjetjeneste med totalansvar for de almene helsetjenestene i kommunene. Den må bli selve fundamentet i helsetjenesten.

14.

Den største seier arbeiderbevegelsen har oppnådd med sin helse- og sosialpolitikk er at mange av dens grunnprinsipper i dag har blitt politisk felleseie i vårt land.

Men vi spisser ører når Høyre kjører fram og

- lover betydelige skattelettelser
- vil føre en strammere økonomisk politikk med sterke nedskjæringer på offentlige budsjetter.

Vi får aldri vite konkret hos Høyre hvor disse nedskjæringene skal tas.

Er det de eldre som skal få mindre?

Skal det gå mindre til sykehus, til veier eller barnehager?

Det er lett å forstå hvorfor Høyre ikke vil svare på hvor de skal spare inn, for å gi skattelette. - De frir til alle grupper samtidig, og da er det ikke noe stas å fortelle hvor det skal svi.

Det såkalte borgerlige alternativ er brutt sammen for åpen scene. Tilbake står muligheten for en ren Høyre-regjering. Høyres løfter henger ikke i hop. Velgerne har krav på å få beskjed om det er løftene om lavere skatter, løftene om flere goder eller de store nedskjæringene som skal gjennomføres. Alt kan ikke holdes samtidig!

16.

På den andre siden har vi et helt klart alternativ: En regjering utgått av Det Norske Arbeiderparti. Den stiller til valg på et program som forteller hva vi vil gjøre i åra som kommer. Vi kan legge fram et solid regnskap for en rik vekstperiode i det norske samfunn. Vårt program kan sammenfattes i fem hovedpunkter:

Arbeid for alle.

Sikkerhet, avspenning og fred.

Forsvar for velferdsstater.

Oljen for hele folket.

Likestilling og demokrati.